

Gemeente Rheden
t.a.v. het college van B&W
Postbus 9110
6994 ZJ DE STEEG

ADVIES SPUITZONE

Rotterdam, 6 oktober 2014

Geacht College,

1. Aanleiding

Op basis van de gegevens die ik heb ontvangen, bent u voornemens om twee nieuwe woningen toe te staan op de locatie Lentsesteeg 13 te Rheden. Ten oosten van het plangebied van de beoogde woningen is op het adres Lentsesteeg 2 een kwekerij gevestigd: kwekerij Worth-Rheden. Dit betreft een boomkwekerij.

Om planologisch-juridisch te kunnen meewerken aan het bouwplan, is het nodig dat met het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan wordt aangetoond dat er sprake is van een goede ruimtelijke ordening in de zin van de Wro. Voor de locatie van de kwekerij geldt het bestemmingsplan "Landelijk Gebied" en het heeft hierin de bestemming 'Agrarisch gebied met landschaps- en natuurwaarden'. Ingevolge artikel 2.1, lid B, onder 2, sub j is op voornoemde locatie een boomkwekerij toegestaan. Vanwege deze bepaling in het bestemmingsplan kunnen spuitzones van kwekerijen in juridische zin een rol spelen. In het onderstaande wordt gemotiveerd aangegeven welke oplossing hier voorhanden is.

2.1 Spuitzones en gevoelige functies

Er gelden in Nederland geen wettelijke bepalingen over minimaal aan te houden afstanden tussen gronden waarop gewassen in de open lucht worden geteeld en nabij gelegen, voor gewasbeschermingsmiddelen gevoelige objecten, zoals woningen¹. Vanwege mogelijk vrijkomende drift (verwaaiing van spuitvloeistof) bij het bespuiten van fruitbomen wordt in de bestemmingsplanpraktijk meestal een afstand van 50 meter aangehouden tussen een fruitboomgaard en een gevoelige bestemming. Dit is een in de praktijk gegroeide vuistregel.

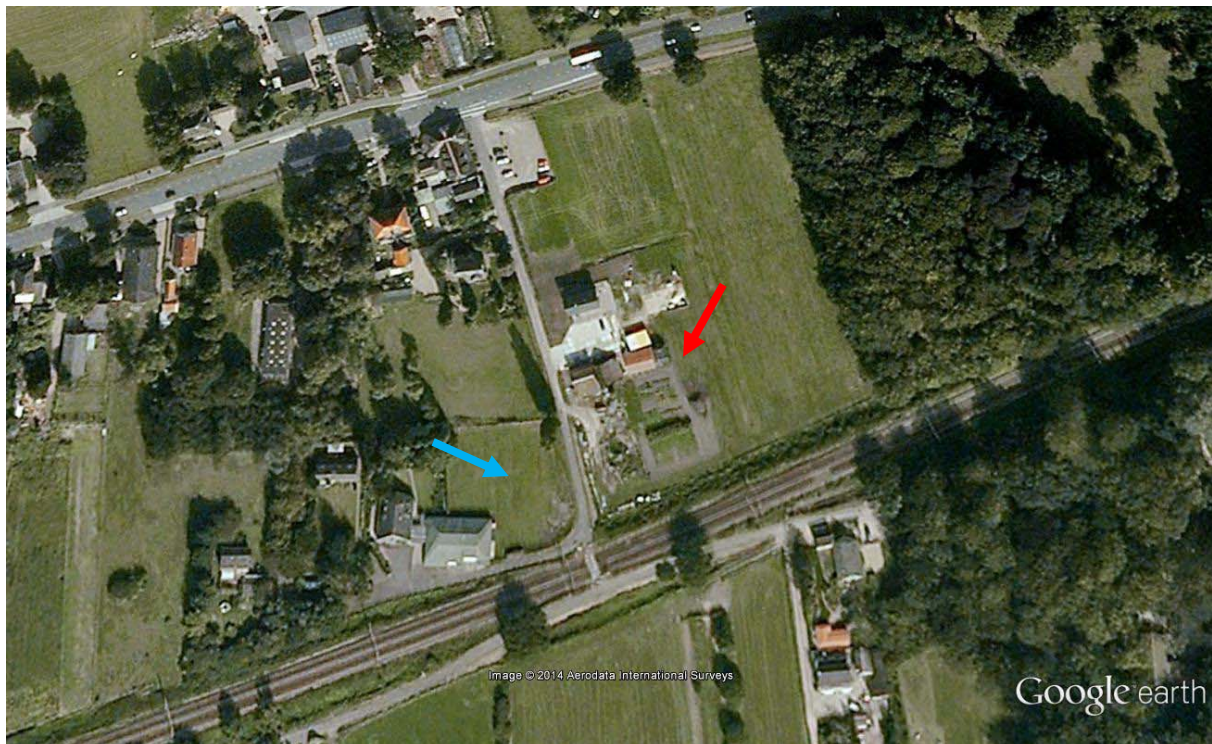
Gevoelige functies zijn plaatsen waar regelmatig en voor een groot gedeelte van de dag, mensen verblijven of samenkomen. Woningen met bijbehorende tuinen kunnen als zodanig worden aangemerkt. Bij de afstand van 50 meter wordt ervan uitgegaan dat enerzijds de bedrijfsvoering van de agrariër niet wordt belemmerd en anderzijds dat er geen nadelige effecten optreden voor de gezondheid van omwonenden. De 50 meter afstand is echter een indicatieve afstand en hangt onder meer af van het soort teelt ter plaatse. Drift in bijvoorbeeld de fruitteelt is door de frequentie en aard van de bespuitingen, met name op- en

¹ ABRS 22 juli 2009, nr. 200806481/1/R2.

zijwaarts gericht spuiten, hoger dan bij neerwaartse bespuitingen. Voor het betrokken bestuursorgaan bestaat zowel bij toepassing als afwijking van deze afstand een onderzoeksplicht². Een kortere afstand is derhalve mogelijk, mits voorzien van een deugdelijke motivering³.

2.2 Beschrijving omgeving

De beoogde woningbouwlocatie ligt aan de Lentsesteeg 13 in Rheden. Ten noorden van deze locatie en zuidwestelijk zijn burgerwoningen gesitueerd. De beoogde woningbouwlocatie ligt ten zuiden langs de spoorlijn en kan in hoofdzaak worden gekenmerkt als een landelijke omgeving met een dorps karakter. De Lentsesteeg is een smalle weg die vooral geschikt is voor bestemmingsverkeer. Ten oosten van de beoogde woningbouwlocatie ligt de kwekerij.

Afbeelding 1: luchtfoto omgeving van beoogde woningbouwlocatie (blauwe pijl) en kwekerij (rode pijl)

De locatie van het agrarische perceel met bomen teelt staat kadastraal bekend als: gemeente Rheden, sectie D, nrs. 7026 en 7027. De beoogde locatie voor de woningen staat kadastraal bekend als: gemeente Velp (GLD), sectie B, nr. 746.

² Artikel 3:2 juncto artikel 3:4 Awb en artikel 3.1.6 Bro en ABRS 31 augustus 2011, no. 200909137/1/R3, ABRS 18 mei 2011, no. 201001510/1/R1.

³ ABRS 25 april 2012, no. 201108990/1/R3, r.o.2.7.1

afbeelding 2: uitzicht op perceel nrs. 7026 en 7027 ter hoogte van de spoorlijn

afbeelding 3: uitzicht vanaf de Arnhemsestraatweg op agrarisch perceel met bometeelt (kwekerij)

afbeelding 4: foto met uitzicht op Lentsesteeg met aan linkerzijde plangebied beoogde woningen en aan rechterzijde kwekerij

afbeelding 5: foto met uitzicht op beoogde bouwlocatie Lentsesteeg 13 ter hoogte van spoorlijn

3.1 Onderzoek omvang spuitzone

Zoals hiervoor staat vermeld is de in de praktijk gegroeide vuistregel van 50 meter indicatief. Dat betekent dat er onder omstandigheden, bijvoorbeeld bij een andere open teelt dan fruitteelt, gemotiveerd van kan worden afgeweken. Omdat elk geval anders is, dient dit per dossier te worden onderzocht en afgewogen. Dat is maatwerk. Uit jurisprudentie van de Afdeling en onderzoek komen de volgende aandachtspunten naar voren:

1. wat wordt planologisch mogelijk gemaakt;
2. welke gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt;
3. wat zijn de effecten van de gewasbeschermingsmiddelen voor de mens bij blootstelling en het gebruik van driftreducerende middelen;
4. overheersende windrichting.

Aan de hand van bovengenoemde stappen wordt onderbouwd waarom in dit dossier een kleinere spuitzone kan worden aangehouden dan 50 meter.

Stap 1 Wat wordt planologisch mogelijk gemaakt

Bestemmingen beoogde woningbouwlocatie en agrarisch perceel met bometeelt

Op de gronden van de beoogde woningen is thans het bestemmingsplan "Buitengebied 1995" van toepassing. De gronden van de beoogde woningen worden in de herziening van het bestemmingsplan bestemd als 'Wonen'.

Op het agrarische perceel is het bestemmingsplan "Landelijk Gebied" van toepassing en het heeft hierin de bestemming 'Agrarisch gebied met landschaps- en natuurwaarden. Ingevolge artikel 2.1, lid B, onder 2, sub j is op deze locatie een boomkwekerij toegestaan.

Bij het bepalen van de afstand tussen de beoogde woningen en het agrarische perceel met bometeelt, dient te worden gekeken naar wat het bestemmingsplan in juridische zin toelaat. Indien het bestemmingsvlak bomen tot aan de perceelsgrens toelaat, dan dient te worden gemeten vanaf de perceelsgrens⁴.

Perceel no. 7026

Het agrarische perceel met bouwblok is in eigendom van de heer C. Bod. Op dit perceel staan de bedrijfswoning en bedrijfsgebouwen van de kwekerij.

Perceel no. 7027

Op dit perceel vindt bometeelt plaats. Het perceel is in mede-eigendom van de heer W.B. Bod en mw. J.A.E.H. Bod-Overgoor (1/8^e deel), de heer C. Bod (1/8^e deel), mw. J. Bod (1/8^e deel) en mw. E.J.J. van Capellen (5/8^e deel).

⁴ ABRS 24 juli 2002, no. 200103400/1.

afbeelding 6: uitsnede kadastrale kaart perceelnrs. 7026 en 7027

Afbeelding 7: foto uitzicht op agrarische percelen met bomenteelt ter hoogte van spoorlijn en sloot

Stap 2 Welke gewasbeschermingsmiddelen worden gebruikt en wanneer

Omdat op de agrarische percelen in planologisch-juridische zin bometeelt is toegestaan, is bij het onderzoek uitgegaan van gewasbeschermingsmiddelen die in de bometeelt het meest worden gebruikt. Dat is namelijk de meest representatieve situatie. In de bometeelt worden zowel onkruidbestrijdingsmiddelen (herbiciden), schimmelbestrijdingsmiddelen (fungiciden) als insectenbestrijdingsmiddelen (insecticiden) gebruikt. In de bometeelt zijn dit de middelen Kenbyo, Mancozeb, Captan, Admire, Decis Micro en Dimethoaat. Dit laatste middel is in de bometeelt het meest toxisch. Om die reden wordt in dit onderzoek uitgegaan van het middel Dimethoaat. Bij gebruik van het meest giftige middel dient namelijk de grootste afstand te worden aangehouden tot een gevoelige functie.

Stap 3 Wat zijn de effecten van de gewasbeschermingsmiddelen voor de mens bij blootstelling en het gebruik van driftreducerende middelen

Uit onderzoek van de Wageningen Universiteit⁵ (hierna: WUR) blijkt dat de gezondheidsrisico's van gewasbeschermingsmiddelen voor omwonenden met name liggen bij opname van stoffen door de huid (dermaal risico). Uit het onderzoek '*Driftblootstelling binnen 50 meter van de perceelsgrens bij bespuitingen van een boomteeltperceel*', blijkt dat voor het middel Dimethoaat – het middel met het hoogste risico in de bometeelt - het dermale maximale blootstellingseindpunt⁶ (=100%) niet wordt overschreden bij bespuitingen op bomen met blad op een afstand van 10 m tot de laatste bomenrij (p. 14 onderzoek). Bij het gebruik van de gewasbeschermingsmiddelen is in het onderzoek uitgegaan van bespuitingen met een standaard axiaalspuit op een boomhoogte van 0-3 m respectievelijk 3-6 m. Dit zijn standaard spuitmethoden zonder driftreducerende spuittechnieken in de bometeelt (worst case scenario).

Gebruik van driftreducerende spuittechnieken is verplicht voor teler

Navraag bij het Waterschap Rijn en IJssel leert tevens dat de teler op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer verplicht is om de bomen te bespuiten met behulp van driftreducerende spuitmethoden- en technieken. Dit vanwege de sloot aan de achterzijde van de percelen. Hoewel deze sloot ten tijde van het nemen van de foto's geen water bevatte vanwege de droge periode, wordt de sloot door het Waterschap aangemerkt als oppervlaktewaterlichaam in de zin van het Activiteitenbesluit milieubeheer en dient de teler ingevolge artikel 3.79, tweede lid van voornoemde regeling een teeltvrije zone in acht te nemen en driftreducerende spuittechnieken toe te passen. Op de foto's 2, 3 en 7 is te zien dat de teler in de praktijk ook teeltvrije zones hanteert.

Een teeltvrije zone is een zone vanaf de sloot waarin de teler geen bomen mag telen. De bepalingen met betrekking tot het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de open lucht staan opgenomen in het Activiteitenbesluit en zijn bedoeld om de reductie van gewasbeschermingsmiddelen in het water verder te stimuleren. Het gebruik van driftbeperkende spuitdoppen is bij een watertoevoerende sloot om het perceel verplicht. In de bometeelt worden geen middelen gebruikt op kale bomen. Om die reden is de toepassing op kale bomen niet in het onderzoek betrokken.

Op grond van het voornoemde wordt dan ook geconcludeerd dat bij de toepassing van bespuitingen van gewasbeschermingsmiddelen in de bometeelt bij het gebruik zonder driftreducerende spuittechnieken (worst case scenario) een afstand van 10 meter tussen de laatste bomenrij en een gevoelige functie (bijv. woning en tuin) volstaat.

⁵ J.C. van de Zande e.a. , *Driftblootstelling binnen 50 meter van de perceelsgrens bij bespuitingen van een boomteeltperceel*, maart 2009 en J. C. van de Zande e.a.

⁶ Overschrijding van dit eindpunt betekent dat de huidblootstelling van mensen tot schadelijke effecten kan leiden voor de gezondheid.

Hoewel de teler op grond van het Activiteitenbesluit milieubeheer vanwege de aanwezige sloot driftreducerende spuittechnieken moet toepassen en teeltvrije zones dient aan te houden, is het op grond van het bestemmingsplan toegestaan om de bomen tot op de perceelsgrens (is tevens bestemmingsgrens) te telen. Om die reden dient bij het meten te worden uitgegaan van de bestemmingsgrens.

Stap 4 Overheersende windrichting

In verband met mogelijke verwaaiing van spuitvloeistof is de overheersende windrichting tevens van belang⁷. De meest voorkomende windrichting in Nederland is de zuidwestelijke richting. Gezien de westelijke ligging van de toekomstige woningen ten opzichte van de agrarische percelen, betekent dat in dit geval dat eventuele drift niet richting de woningen zal waaien.

4. Onderzoek naar een goede ruimtelijke ordening en conclusie

Zoals eerder is vermeld dient bij de vaststelling van het bestemmingsplan te worden aangetoond dat er sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Dit houdt in dat de bedrijfsvoering van de boomteler niet mag worden belemmerd door de beoogde woningen en dat ter plaatse van de woningen een aanvaardbaar leefklimaat aanwezig dient te zijn. In het onderstaande wordt gemotiveerd aangegeven waarom er sprake is van een goede ruimtelijke ordening.

Zoals beschreven onder stap 3 blijkt dat een afstand van 10 meter tussen het agrarische perceel met lage bomenteelt en het plangebied van de beoogde woningen toereikend is. In dat geval is er geen sprake van overschrijding van het maximale blootstellingseindpunt bij de toepassing van het meest toxische middel met toepassing van de standaard spuitmethoden. De boomteler kan zijn bedrijfsactiviteiten uitvoeren zonder dat hij in zijn bedrijfsvoering wordt beperkt. Tevens is er bij die afstand sprake van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat ter plaatse van de beoogde woningen. Dat is het worst case scenario.

Aanvullend wordt opgemerkt dat reeds vanwege de aanwezigheid van de al aanwezige gevoelige functies (burgerwoningen op de adressen Lentsesteeg 15a en 17) - die percelen liggen op ongeveer 6 meter afstand van het agrarische perceel met bomenteelt - de boomteler door de komst van de nieuwe woningen niet in zijn bedrijvigheid wordt beperkt.

5. Aanbevelingen voor het bestemmingsplan

Uit het onderzoek blijkt dat een afstand van 10 meter in de bomenteelt tussen een woning en de laatste bomenrij van de kwekerij een veilige afstand is in het kader van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Vertaald naar het bestemmingsplan betekent dit dat er vanaf het agrarische bestemmingsvlak een afstand van tenminste 10 meter moet worden aangehouden tot het bestemmingsvlak 'Wonen'. De afstand dient te worden gemeten vanaf de bestemmingsgrens, omdat de bomenteelt in principe in het gehele agrarische bestemmingsvlak mag plaatsvinden.

Uit het onderzoek blijkt dat in de winter groenblijvende en bladdragende windhagen om een terrein eventuele drift nog verder kunnen beperken. Die maatregel is nodig indien een afstand van korter dan 10 meter wordt aangehouden tussen het agrarische bestemmingsvlak en/of het bestemmingsvlak 'Wonen'. In dat geval wordt, vanwege het vereiste van een aanvaardbaar verblijfsklimaat ter plaatse van de woningen, een in de winter bladhoudende of dichte vegetatie geadviseerd aan de oostrand van het terrein om het terrein van de beoogde

⁷ ABRS 25 april 2012, no. 201108990/1/R3, r.o. 2.7.1

woningen verdere bescherming te bieden. De realisatie ervan kan via een voorwaardelijke verplichting in het bestemmingsplan worden afgedwongen.

Hierbij kan gedacht worden aan de volgende planregel in het bestemmingsplan:

“de realisatie van de woningen is slechts toegestaan indien een in de winter bladdragende haag wordt aangebracht met een minimale hoogte van 3 m op de gronden met de bestemming ‘Wonen’ of ‘Groen’.

Op de verbeelding van het bestemmingsplan dient in dat geval ook de situering van de haag te worden ingetekend.

Aldus opgemaakt op 6 oktober 2014

mr. H.H. Harberink